

Četiri stupa roditeljstva

U NAJBOLJEM INTERESU DJETETA

1. PRVI STUP

Brižno, njegujuće ponašanje

- odgovara na djetetovu potrebu za ljubavi, emocionalnom toplinom, sigurnošću, pripadanjem, povezanošću, prihvaćanjem. Dijete treba brižno ponašanje roditelja kao sigurnu bazu iz koje može istraživati svijet i u koju se može vratiti kada osjeti umor, strah, tugu ili neko drugo neugodno stanje ili emociju.
- To od roditelja traži osjetljivost na poruke djeteta i primjereno odgovaranje na njih, pokazivanje topline i ljubavi, pružanje utjehe i zaštite, prihvaćanje djeteta i davanje podrške. Roditelj može djetetu pokazivati naklonost i radost, utješiti ga kada je tužno ili potreseno, razgovarati s njim o onome što ga brine, održavati pozitivno emocionalno okruženje u domu te djetetu pružiti sigurnost.
- Dosljedno pružanje emocionalne topline i dosljedno odgovaranje na potrebe djeteta temelj je za razvoj sigurne, stabilne i emocionalno tople veze s roditeljem. Takva veza osigurava da su djetetove emocionalne potrebe zadovoljene i da se dijete osjeća vrijednim i prihvaćenim.

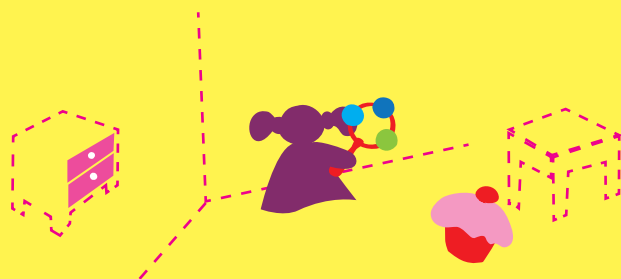

2.

DRUGI
STUP

Struktura i vođenje

- odgovaraju na djetetovu potrebu za sigurnošću, predvidivošću i kompetentnošću.
- Struktura se odnosi na prostor, vrijeme i usmjeravanje djetetovog ponašanja.
- Strukturirani prostor je siguran prostor u kojem je dijete zaštićeno od opasnosti koje ga mogu ugrožavati kako u vlastitom domu tako i izvan njega. Osim toga, malom djetetu važno je da se raspored u poznatom prostoru ne mijenja.
- Strukturirano vrijeme i aktivnosti podrazumijevaju uredan (ali ne krut) svakodnevni raspored s redovitim vremenom i obrascima obiteljskih aktivnosti. Rutina i predvidivost malom djetetu pružaju osjećaj sigurnosti. Istodobno, važna je i fleksibilnost koja omogućuje da se rutina prilagodi trenutačnim potrebama djeteta (npr. ne budimo dijete da bi pojelo užinu). Fleksibilnost u strukturiranju vremena također omogućuju sve više dogovaranja s djetetom što je ono starije i zrelije.
- Strukturu čine i granice prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja te drugi načini vođenja i usmjeravanja djeteta, kao što su izražavanje očekivanja ili objašnjavanje zahtjeva. To djetetu omogućava da nauči samo upravljati svojim ponašanjem. Roditelj je djetetu uzor prikladnog ponašanja i izražavanja emocija te odnošenja prema drugim osobama. Od njega dijete uči i razvija vlastite moralne vrijednosti, rješavanje sukoba i prosocijalna ponašanja. Kako bi se to postiglo, roditelj pomaže djetetu da razumije što je, a što nije prihvatljivo te postavlja razumne i primjerene granice i očekivanja. Pritom je važno uzimati u obzir djetetovo mišljenje te ga usmjeravati na pozitivan način, uz postavljanje jasnih granica, pružanjem smislenih objašnjenja, bez tjelesnog i psihičkog pritiska/kažnjavanja.

3.

TREĆI
STUP

Uvažavanje ili priznavanje djeteta kao osobe

- odgovara na potrebu i pravo djeteta da ga se vidi, čuje i poštuje kao osobu – s vlastitim shvaćanjima, idejama, planovima, preferencijama i ljudskim dostojanstvom.
- Za razvoj djetetove samosvijesti potrebno je da roditelj primijeti, prepozna i, na neki način, potvrdi djetetov osobni doživljaj sebe i/ili svijeta (npr. „Vidim da voliš čeprkati štapićem po blatu.“; „Tužan si jer se izgubila igračka.“ „Brine te kad će doći tata.“).
- To podrazumijeva posvećivanje vremena i pažnje te pokazivanje zanimanja za svakodnevne aktivnosti i iskustva djeteta (npr. što dijete voli i ne voli raditi, kako se osjeća, što ga brine, plaši, veseli ili oduševljava). Sve to ponajprije zahtijeva da roditelj sluša dijete, pokuša razumjeti njegovo gledište te pomogne djetetu izraziti svoje misli i osjećaje. Kad roditelj pokazuje da mu je važno čuti i razumjeti kako se dijete stvarno osjeća i što misli, onda dijete doživljava da je vrijedno takvo kakvo je.
- Uvažavanje djeteta kao osobe podrazumijeva i poštovanje djetetovih granica i odlučivanja u području primjerenom djetetovoj zrelosti (npr. o tome je li (još) gladno). Važno je također da roditelj vodi brigu o djetetovom mišljenju i potrebama prilikom donošenja odluka koje se tiču djeteta i obitelji. Pritom *uvažavanje djeteta kao osobe* ne znači uvažavanje svih djetetovih želja, već prepoznavanje, prihvaćanje i *uzimanje ozbiljno* toga kako dijete doživljava sebe ili neku situaciju (npr. „Vidim da bi ti najradije obukao svoje zelene hlačice. Na žalost, one su mokre. Ovdje su plave i crvene hlačice. Dođi, odaberi koje ćeš nositi dok se zelene ne osuše.“ – „Ali ja bih zelene!“ – „Da, znam da njih najviše voliš. Žao mi je što ih sada ne možeš obući...“).

4

•
ČETVRTI
STUP

Osnaživanje ili omogućavanje osnaživanja djeteta

*Ne smije se beba zato što zvečka zveči;
smije se zato jer ona zveči zvečkom. (Seligman, 2005.)*

- odgovara na djetetovu potrebu za osjećajem osobne kontrole, kompetentnosti i sposobnosti utjecaja na druge ljude i svijet oko sebe. Drugim riječima, osnaživanje se odnosi na roditeljevu potporu djetetovoj autonomiji.
- To zahtijeva roditeljsku osjetljivost, otvorenost za djetetov utjecaj i uzajamnu suradnju (Na primjer, Tamo mi pokazuješ prstom – ti bi nam upalila svjetlo – dići ću te da dosegneš.). Roditelji podupiru djetetove jake strane, hrabre dijete i izražavaju povjerenje u djetetove sposobnosti, slijede i podržavaju djetetove inicijative.
- Roditelj osnažuje dijete kad s interesom slijedi djetetovu ideju, pridružuje se njegovoj aktivnosti ako mu dijete dopusti te se suzdrži od vođenja i pomaganja ako dijete može samo provesti svoj naum. Kad dijete započne s ostvarivanjem neke svoje zamisli (npr. uzeti čašu vode, odnijeti tanjur mami, razgledati neku zanimljivu spravu) umjesto: „Razbit ćeš“, „Pokvarit ćeš“, „Porezat ćeš se“, „Past ćeš“, „Evo vidiš da ne možeš“, roditelji ga mogu osnažiti riječima: „O, to izgleda zanimljivo“, „Jesi li otkrila gdje se to otvara?“, „Ti to jako pažljivo i polako nosiš“, „Pa ti bi već htio naučiti kako se to radi“.
- Osim toga, roditelji mogu stvarati prilike u kojima dijete uči i stječe nova iskustva. To uključuje proširivanje djetetovog iskustva i upoznavanje djeteta sa svijetom, odgovaranje na djetetova pitanja, podržavanje igre i omogućavanje djetetu da doživi uspjeh
- Kad prepoznaju da svojom aktivnošću mogu utjecati na okolinu djeca stječu osjećaj djelotvornosti koji ih ohrabruje da budu aktivna i djeluju u skladu sa svojim potrebama i u novim situacijama. S druge strane, ako dijete nikad nije uspješno u pokušajima da utječe na svoju okolinu, može postati pasivno i povući se.
- Dok podupiru sve veću samostalnost svog djeteta koje raste roditelji ne bi smjeli zaboraviti da razvoj nije pravocrtan. Dijete može ponekad pokazivati potrebu za autonomijom, a onda opet potrebu za većom blizinom i zaštitom roditelja (npr. kad se ujutro trudi samo obuti cipele, a popodne kad roditelj dođe po njega u vrtić želi da mu ih roditelj obuže).